

13 август – Къурулушчуну күню

Адамны турмушун игилендирген усталыкъ

Республикабызны шахарлары, эллери жылдан-жылга ариудан-ариу бола барадыла. Омакъ журтла, терек бахчала ишленедиле, арбазла, майданла эм башха жерле да жангыртыладыла. Ала барысы да къурулушчуланы къыйынлары бла этилген ишледиле.

Болсада къайсы проект да прорабны башчылыгы бла бардырылады. Ала саулай объекте неда учасокладан бирине къарайдыла. Иш болжалындан кеч къалмай толтурууна, къоркъуусузлукъну техника жоруклары, мардалары сакъланырларына эс бурадыла. Этилген жумушлары эсеплейдиле эм техника документацияны да хазырлайдыла. Бу күнледе биз аладан бирине, фахмулу иш келлю жашха Къазакъланы Якубну жашы Расул бла ушакъ этгенбиз.

Ауулда «Отделочник» биригиуде башлагъанды. Бир кезиуну Нальчикде керамзит заводда цехни таматасы да болгъанды. Ол жабулгъандан сора, талай жылны фундамент блокла чыгъаргъан цех ачып, танг кесек заманны ишлетгенди.

Адамны фахмулулугъу, эртте-кеч болса да, эслемей къалмайды. Алай бла Расул «Югэнергоремонт» биригиуну кеп фатарлы жашау журтла ишлеген учасокларындан биринде къурулуш ишлеге башчылыкъ этгенди. Андан эки жыл чакълны бирни Москвану уллу жангы микрорайонларындан биринде инженер-коммуникацияланы салыныр халларына къарагъанды.

Къабарты-Малкъаргъа къайтханындан сора, Нальчикде эм ариу кеп фатарлы жашау журтладан бирин – «Голден Паласны» – къурулушун бардыргъанды. Бусагъатда уа Долинскде Биттир улл орамда «Премиум» къурулуш биригиуну «GREEN PALACE» объектини къурулушуна башчылыкъ этеди.

– Тогуз къатлы жашау журт шахарны бетине айбатлыкъ къошхан, архитектура жаны бла омакъ юйледен бири боллукъду. Аны 128 фатары барды.

Бу мени биринчи уллу объектим болмагъанлыкъгъа, хар мекам да кесича энчиди. Ишиме жууаплы къараргъа, бузукълукъ этилмезине кез-къулакъл болургъа къоршеме. Бир къатлы юйде окъуна хар жумушка тюзюнорге, ишни, материалны да тынгылылыкъларына эс бурургъа керек болады. Уллу мекамда да бир жолгъа тюрлю-тюрлю бригадала ишлейдиле.

Аланы хар бирине тюрберге, материал, техника бла да да чырмау чыкъмазча къараргъа, жалчытыргъа тюзеди, – дейди Къазакъл улу. Ишчиле къайры келгенлерин иги биледиле эм борчларын тынгылы толтурургъа итинедиле.

«Материал, энчи техника, оборудование эм адамла да жетерча бардыла. Къурулуш материалла чыгъаргъан фирмала бла эрттеден бери байламлыкъл жюрютгенибиз ючюн, кесибизни иги жаны бла таныхтанбыз. Ол себепден жаланда эм игилени хайырланабыз. Аны баш сылтауу – алыучуланы ыразы этерге сюебиз», – дейди къурулушчу.

Ол кеп зат кесибизники болгъанын, ишчиле уа къоншу элледен, башха жерледен да келгенлерин айтады. Сёз ючюн, бетон бла байламлы ишлени Азербайджандан сынамлы къурулушчулагъа этдиргенбиз. Башха жумушлары да республикадан, тышындан жашла келип, тынгылы этип кетедиле.

Ол айтханыча, жашау журтну биринчи къатысында тюкенле, орналлыкълдыла. Эм тюрлюнде фатарлары иелерини машиналарына жер боллукъду. Арбазы да кез къууанырча, жюрек сабырлыкъл табарча айбатланырыкъды. Ол санда тротуар плитка салынырыкъды, терекле орнатыллыкълдыла, шинтикле, кир-кипчик атарча орунла, чыракълы чыпынла да жарашдырыллыкълдыла. Аны бла бирге сабийле ойнарча эм спорт бла къореширча майданла да къуруллыкълдыла. Къоркъуусузлукъл жалчытылыныр ючюн, тегереги бла омакъ темир буруу тартыллыкълды, къонакъла машиналарын салырча да этилликди эм тегерек-башда камерала да ишлерикдиле.

Жашау журт, тохташдырылгъан болжалгъа кере, келир жылны энкинчи кварталында хайырланыргъа берилерге керекди. Болсада бизни жигитибиз аны иги да алгъа бошар мурат этгенлерин билдиргенди.

– Коллегаларымы барысын да таныйма. Болсада иш бла байламлы келле бла тюрбеше туруучума. Бир тюрлю болушлукъл керек болса, арха турмайбыз. Къурулушчу адам улуну жашау болумун иги этерге итинеди эм эрттегили усталыкъладан бирине саналады. Жашау баргъаны къадар дайым керек болгъанлай турлукъду. Ташчыдан башлап прорабха дери битеу къурулушчуланы жарыкъ байрамыбыз бла алгъышларгъа сюеме, – деп къошханды Расул.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Ол 1975 жылда Вольный Ауулда туугъанды. Къабарты-Малкъар къырал аграр университетни къурулуш бёлумюн бошагъанды. Урунуу жолун Вольный

Баш инженер Этезланы Руслан.

Къурулушчу Аналаны Омар.

Жангы жылгъа – тынгылы мекам

Арт жыллада къыралны жанындан окъуу юйлени халларына уллу эс бурула тебирегенди. Элдеде, шахарлада мектеплени, сабий садланы журтларында жангыртуу ишле бардырыладыла.

Алгъаракъда Долинскде генерал Зокаланы Валерий атлы 8-чи номерли школда болама. Анда жангыртуу ишле бардырыла турадыла. Аланы этген а «Элит-строй» къурулуш организацияды. Аны баш инженери Этезланы Русланга жолугуп, ушакъл этгенме.

– Быйыл жылны аллында башлагъан эдик мында къурулуш ишлени, – дейди Руслан. – Сабийлени 33-чю школгъа кечюрген эдиле. Бу эртте ишленген журт иги да тозурагъанды. Ичинде бир-бир къабаргълалары, этажланы башлары агъачдан эдиле. Аланы оюп, тышына ташыгъанбыз. Ич эм тыш къабаргълаларын къырып, эски сюртюлгенин, боялгъанын кетергенбиз. Бююнлюкге тышын толусунлай, ичин да асламысын сюртюп бошагъанбыз.

Юйно ичинде битеу полларын да кетергендиле. Эски къангаларын тышына чыгъарып, шендю алайлагъа зыгъыр къуя турадыла. Машинала келтирген зыгъырны гитче экскаваторла бла юй ичине къуадыла, анда уа аны ишчиле жаядыла, тюзетедиле.

Гитче тракторда уа Улбашланы Илияс ишлейди, Улбашланы Камал а анга болушады. Аналаны Омар зыгъырны тюзетеди. Аладан сора да мында тогуз-он адам урунадыла.

Къурулушчула ток чыбыкъланы, суу, жылыу баргъан быргъланы да алышадыла. Ол ишле этилип бошалсала, юйно ичин сюртюп тебирерикдиле. Ызы бла уа поллагъа бетон къуярыкъдыла. Андан сора къанга урулукъду.

Юй башны юсюнден айтханда, аны да тозурап тургъан жерлерин жангыртхандыла, къанжал бла жапхандыла. Бу иш башлангъанлы бери мында кеп иш этилгенди, болсада алда кеп жумуш барды.

– Жумушубузну бир жылгъа бошаргъа деп

Механикле Улбашланы Камал бла Илияс.

борч алгъанбыз. Хар күн сайын этиллик затыбыз белгиледи. Салынган марданы артыгъы бла толтурабыз. Аллах айтса, жангы жылгъа, къурулуш бошалып, школчулагъа ариу окъуу мекам берликбиз, – дейди Расул.

Расул уллу сынауу болгъан инженерди. Республиканы тийресинде кеп мекам сюегенди. Хар заманда, этген ишин, белгиленген заманына хайырлануугъа бермей къоймагъанды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Байрам кюн, кыркыар ай, 18

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.20 «АнтиФейк» (16+)

Россия 1

05.00 «Утро России»
09.55 «О самом главном». Ток-шоу (12+)
11.30, 17.30 «60 минут». Ток-шоу (12+)

ЗЕМЛЯ (16+)

13.25 «Чрезвычайное происшествие»
14.00 «Место встречи»
16.45 Т/с «ПИЛОДОДОК» (16+)

ТВ-Центр

06.00 «Настроение»
08.15, 11.50 Х/ф «ПРЕИМУЩЕСТВО ДВУХ СЛОНОВ» (16+)

ОТР

06.00 «Новости. Утро. 1КБР» (16+)
06.10 «Служба «02» сообщает...» (16+)

07.10 «ДНК. Доктор, нужна консультация» (12+)
07.40 «Три государеве стремени» (12+)

08.00 «Новости. Утро. 1КБР» (16+)
08.10 «Модный сезон». Тележурнал
08.40 «Кухняшки». Передача для детей (6+)

Россия К

06.30 «Пешком...»
07.05 «Театральная летопись. О. Табаков»
07.35 Д/с «Грехи наших предков»

5

05.00 09.00 13.00 17.00 «Известия» (16+)
05.45 09.30 Т/с «ЧЕРНАЯ ЛЕСТНИЦА»

10.00, 13.30 Т/с «СНАЙПЕР ГЕРОЙ СОПРОТИВЛЕНИЯ» (16+)

14.00 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ-4» (16+)
17.30 Т/с «СЛЕД» (16+)
21.25 Т/с «СВОИ-3» (16+)

Россия К

06.30 «Пешком...»
07.05 «Театральная летопись. О. Табаков»
07.35 Д/с «Грехи наших предков»

5

02.40 М/ф «Канак и орлы». «Великоленый Гоша»

МИР24

06.00 «Новости. Утро. 1КБР» (16+)
06.10 «Диньмир гъшцэирэ» («Регия и жизнь») (каб. яз.)

ПРОГРАММА 1 КБР

17.00 «Новости 1КБР». Информационная программа (16+)
17.10 «Кашагъ дзыгузынкыуэхэр» («Нужные профессии») (каб. яз.) (12+)

Шабат кюн, кыркыар ай, 19

06.00 Телеканал «Доброе утро. Суббота»
09.45 «Слово пастыря» (0+)
10.00, 12.00 Новости

Россия 1

05.00 «Утро России. Суббота»
08.20-08.35 «Вчера. Сегодня. Завтра». Род Кардановых (12+)

08.00, 10.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
08.20 «Подем, подем!» (16+)
09.20 «Едим дома»

ТВ-Центр

05.10 Х/ф «ВСЕ О ЕГО ВЫШЕЕ» (16+)
06.50 «Православная энциклопедия» (6+)

ОТР

06.00 «Искусство танца». Ансамбль народного танца «Насып» (12+)

06.30 «ТВ-галерея». Заслуженный деятель искусств КБР

07.05 «Поэтическая тетрадь» (12+)
07.20 «Разговор по душам с Александром Яршенко». Поэт Мухтар Табаков (12+)

5

06.30 Лето Господне
07.05 М/ф «Паточко». «Царевна-лягушка»
07.55 Х/ф «ОБЫКНОВЕННЫЙ ЧЕЛОВЕК» (16+)

23.15 Х/ф «УСКОЛЬЗАЮЩАЯ КРАСОТА» (18+)

01.15 М/ф «Либидо Бенджамина» (16+);
«Долгое путешествие» (18+)
01.45 Х/ф «СЕМЬЯ» (16+)

5

05.00 Т/с «УСЛОВНЫЙ МЕНТ-3» (16+)
10.00 Т/с «УСЛОВНЫЙ МЕНТ-2» (16+)
18.00 Т/с «СЛЕД» (16+)

Россия К

06.30 Лето Господне
07.05 М/ф «Паточко». «Царевна-лягушка»
07.55 Х/ф «ОБЫКНОВЕННЫЙ ЧЕЛОВЕК» (16+)

МИР24

06.00 «Кашагъ дзыгузынкыуэхэр» («Нужные профессии») (каб. яз.) (12+)

ПРОГРАММА 1 КБР

17.00 «Биллячъ» («Знайка»). Передача для детей (балк. яз.) (6+)

КъМР-де Россей радио

«Жангылыкка» (каб., малк., русс. тил) 11.30, 13.10, 15.10, 18.10
ПОНЕДЕЛЬНИК, 14 августа
07.10 «С утра пораньше». Информационно-музыкальный канал (каб., балк., русс. яз.)

продолжатель рода» (каб. яз.)
08.40 Историко-героическая песня «Ширдан и Жёнгер» (балк. яз.)

(каб. яз.)
13.25 «С заботой о природе»
13.45 «Антология: XX век» (каб. яз.)

18.25 Из золотого фонда ради (каб. яз.)
18.30 «Спортивная мельница»
18.45 «Читаем вместе»

Жамаат

Магар этсенг, кыагар болур

Шабат эм ыйык күнле Абхазия атлы майданда алай сейирликдиле! Мен, бир зат алырга керекли болмаса да, базарга барыуучума. Адамлагы кыараргы, не затны юсюнден сөлөшгөнлөрине тынгыларгы.

Базарда көп жылланы ичинде шүөхлүк байламлыкыла кыуралгандыла. Сёз ючюн, Огъары Малкырдан Болатланы Витяны бишлаклары, жемишлерин кепле саклайдыла. Витя саугага уа шещала бла бизни суубузну келтиредди. Бир тиширү: «Малкырдан хар зат да алай татылууду», – дегенди.

...Тынгылайма хапарлагы. Адамла бир-бирлерини саулуклары, жашау турмушларын сураидыла, бусагъатда дуняда бола турган ишлеге да жетедиле. Сора айрылырдан алгач сатыучула бир-бир алычулагы сауга да этедиле. «Тудугунга», – деп, беш-алты шпалт неда алма бериле.

ТЫШ КЫРАЛЛАДА МАЙДАНЛА

Мен бу материалны жазардан алгач сатыучула бла ушакыла бардыргъан эдим. Ачык айтханда, ары дери базар шахарны баш проспектинде болганына сейир этиучо эдим. Тыш кыраллада быллай майданла Сыйлыккыны жеридиле: кыралны айнууна кыйын салгъанланы эсгертимелери, фонтанла, төгөрөклери – терекле, гюлле.

айталлыкмысыз журналистге?

– Ахшылык көрюгюз. Айталлыкбыз. Биз Псыхурейденбиз. Онеки соткабызда не зат ёсдорсок да, аны сатабыз мында. Беш сабийибиз, сегиз туудугубуз барды, солургы да сие эдик, алай кыайда аллай кюн?

– Нек солуялмайсыз?

– Ноябрьден апрельге дери жаланда газ ючюн жетмиш минг төлейбиз.

Болсада бу базарны, тыш кыралладача, сахар кыйырына кетерирге жарарык туююлду. Нек? Кепле мында жашау этерге сомларын ишлейдиле. Башха жерге кечсе уа базар, анга юйренгинчи кыйналлыкдыла. Сора алычуланы кёбюсю бу базарны шахарны ичинде болганы ючюн сюедиле.

Тынгылагыз бу ушакыла, ала сагышландырадыла.

«КЫЗЫМ АЙРЫЛДЫ ДА...»

– Кюнюгюз ахшы болсун. Бу базар жашауугызда не магъана тутханын

Пенсиям а онюч минг бла жети жюз сом... «Кертме тала» санаторийде отуз алты жыл ишлегенме аш хазырлаучу болуп. Анда поварла бусагъатда эки жюз адамга аш этедиле, биз а бир минг бла сегиз жюзге этиучо эдик! Иш хакыбыз а аз – жети жюз сом. Ингирде тамата бир килограмм кыаймак неда тартылган эт берсе, юйге учуп жетиучо эдим – сабийиле аш этерге. Бир жол сенича бир журналист келеди да: «Айт жашауунгу, базарны юсюнден, газетге жазарыкыма», – дейди. Мен а: «Айтал-

лык туююлме, жияял кыаллыкыма», – деген эдим.

– Угъай, жияялган а этмеги. Аллахха шукур, аягы юсюгюздесиз.

– Кыалай жияялмаймы? Кёремисе бу жашчыкыны? Туудугумду, юйде кыюрга адам болмай, бери созуп келебиз. Кызым айрылганды да, эки сабийи бла юйге кыайтханды. Ол киеу а бир капек алимент төлемейди. Не болганды эр кишилеге? Айрылгандан сора сабийлерине нек кыарамайдыла?

«ПЕНСИЯГА БИР ЖЫЛЫМ

КЫАЛГАНДЫ»

– Мен Урванда жашайма. Баш ием бла сом-шай жыйып, онбеш сотка сатып алабыз да, анда юй бла теплица ишлеген эдик. Теплицабызны отунла бла от этип алай жылыта эдик, газ асыры багъады. Шёндю эрим аурупду. Аны пенсиясы онюч мингди, кыыша бир айгы газ ючюн жети-сегиз минг төлейбиз, жазда тынчыракты – бир минг бла беш жюз сом чыгъады. Манга бир жыл керекди этта да пенсияга. Чурукыла этген фабрикада онбеш жыл ишлегенме, төрт жаш ёсдюргенме, аладан экиси ёлгендиле, жаннетли болсунла. Шёндю жаш адамла кыалай эсе кетип барадыла, бизни тёлюбюзча тёлюмлюле, саулукчула туююлдуле.

Ол жетмеген жылы кыайдан табарга билмей, кыйналганма. Опекун болайм деп, бир тиширү бла келише тургъанымлай, аны менича бир факыр кесине буруп кыойганды. Шёндю уа анамы эгичини опекунума. Ол да бир ыйыкыга бир кере кел, деп тохтаганды. Бараллык туююлме, туудукыла кыарайма.

Бу базарны кыурагъан а ол дуняда жаннетде болсун, я Аллах. Дубкиде

жер жокыду, вокзал кыатында базарда жол кыатында сюелсем, кыыстайдыла. Мында сатхан нангыном, сарымсахым, башха кёгетлерим аз болса да, алай керекли ахча туююредиле. Шукур, ол ахчачыкыны хайырындан сабийлеримден сом да алмайма. Сюймейме тилерге.

«ИГИ ЖЕРИМИ ТАС ЭТДИМ»

– Кюнюгюз ахшы болсун! Нек мудахсыз?

– Да мудах болмай а... Биз сюелген жерде газон этгендиле. Бек ариуду, алай мени кёгетлерим энди гюлле бла кийимлени араларында кыысылыпдыла. Ким келликди былайга, ким кёрлюкдю мени? Алгын хар базарга келген юсюм бла ёте эди. Бек терк сата эдим.

– Да былайдан ышыгырак жерге нек бармайсыз?

– Кёргенбиз барып. Бир тиширү жашын чакырып мени баш иеме юсдюргенди да, экиси да сёз болуп полиция окына келгенди. Бирле мында он метрни алып, алай эркин саладыла товарларын. Барыбызга да ючюшер метр берселе, бек тап боллук эди. Кыайда... Бир айга жыйырма жети минг сом кыоратама дарманларыма. Жууккыга-теннгге да барабыз, жуукчулукну бек жюрютебиз.

Бизни ушагыбызга бир алычу тыширү кыошулады: «Мен жаланда мындан алама бишлаккыны. Таулу бишлаккыны татыуун бизде уллу-гитче да биледи, оруслула болганылыгыбызга. Пальма бишлаккыны бир килограммын алты жюз сомга сатадыла, бу уа керти бишлаккыны – юч жюз сомга.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Суратланы ХОЛАЛАНЫ Марзият алганды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Тайны анасы. 6. Сют баш. 9. Кыуруган нартюк сабак. 10. Ниетлери бир болуп, бирге жыйылган миллетлени кыурамы. 11. Тиширү теириледен бири. 12. Зарфа уруу. 16. Кыазахстанда сахар. 18. Ашха татыу берген ханс. 19. Балчы. 20. Ишни махталырча этиу. 21. Терек. 22. Аккылын бек гитче ёлчени тауукыда. 25. Огъары Малкыарны жайлык жери. 30. Кюйдюрюучо ханс. 31. Кёп адамлы кырал. 32. Кырал кыулукчу Кыарчаланы ... 33. Кёзно кыоруучусу дейдиле анга. 34. От жагыны теириси.

ЁРЕСИНЕ: 1. Жума кюн. 2. Эртте деген магъанада жюрюген сёз. 3. Затдан ангылау болмаган адам. 4. Аягын кынгыр салган адам. 7. Аш этиучо. 8. Ол окъдан, соймекликден да болады. 13. Хычыуун желчик. 14. Кёнделен башында жер аты. 15. Ёргеден энише туююу. 17. Адыргылык. 23. Узак Востокда уллу суу. 24. Тылыны ариу тюрлю кесген зат. 26. Жюрек жыры тюрлюсю. 27. Бек гитче бармак. 28. Кыайиш жипни кыйырында илинемек агъашчык. 29. Уллу чёгюч.

Газетни 93-чю номеринде басмаланган сёзберни жууапарлары:

Энине: 5. Хабаз. 6. Согыш. 9. Сохан. 11. Схауат. 12. Кыуймак. 15. Лаба. 17. Салауат. 18. Сака. 19. Харбыз. 20. Минара. 24. Жора. 25. Жубуран. 26. Ууаз. 29. Бахсан. 30. Кыармак. 31. Кыабан. 33. Марда. 34. Ортак.

Ёресине: 1. Чалмас. 2. Чарс. 3. Кыоян. 4. Кыузгун. 7. Ахырат. 8. Ахмат. 10. Жалкы. 13. Чабуул. 14. Бажиган. 16. Асаба. 18. Сурау. 21. Борах. 22. Гузаба. 23. Кыалач. 27. Нарзан. 28. Чалман. 31. Кыоду. 32. Нарт.

